

Den 21. februar 1995 blev i sagerne

nr. 57

Gramex
mod
Radio Energy
og

nr. 58

Gramex
mod
Radio Energy København

af Nævnet angående vederlag for benyttelse af litterære og kunstneriske værker samt fotografier (Tvangslicensnævnet) afsagt følgende

kendelse:

Sagerne angår størrelsen af det vederlag, de indklagede lokalradioer, Radio Energy og Radio Energy København, i henhold til ophavsretslovens § 47 for deres brug af grammofonplader og andre indretninger, på hvilke lyd er overført (fonogrammer), skal betale til klageren, Gramex, der repræsenterer fremstillerne og de udøvende kunstnere.

Radio Energy har hjemsted i Lyngby-Taarbæk Kommune og betegnes i det følgende Radio Energy Lyngby.

Sagerne er af Gramex indbragt for Tvangslicensnævnet ved klageskrifter af henholdsvis 18. november 1992 og 11. februar 1993. Der har været fælles mundtlig forhandling af sagerne den 5. december 1994.

I behandlingen af sagerne har højesteretsdommer Peter Blok, advokat Asger Thylstrup og lektor Hanne Bender deltaget.

Sagernes baggrund

Ved kendelse af 10. april 1987 i en mellem Gramex og Sammenlutningen af lokale radio- og TV-stationer som mandatar for en række lokale radiofoniforetagender verserende tvist om stør-

relsen af vederlaget i henhold til ophavsretslovens § 47 bestemte
Tvangslicensnævnet følgende:

"Det vederlag, de af sagen omfattede lokalradioer i medfør af
ophavsretslovens § 47, jf. §§ 59 og 60, vil have at betale til
Gramex fastsættes således:

Lokalradioer med et dækningsområde på 50.000 indbyggere skal
betale enten 50 øre pr. minut udsendelse af beskyttede fonogrammer,
eller - i mangel af afgivet specifikation af denne fonogrambenyttelse -
30 øre pr. minut af den samlede sendetid af fonogrammer. Ved
dækningsområder mindre end, henholdsvis større end 50.000 indbyggere
formindskes henholdsvis forøges beløbene proportionelt."

Efter en pristalsreguleringsbestemmelse fortsætter kendelsen
således:

"Ved beregningen af dækningsgrundlaget skal der lægges vægt på
det befolkningstal, som den pågældende radio efter alt foreliggende
må antages at blive aflyttet af. Eventuelle tvister herom afgøres
af nævnet.

Afgiftsordningen fastsættes med virkning fra den 1. november
1986."

Efter afsigelsen af kendelsen opstod der mellem Gramex og en
række lokalradioer tvist om, hvorledes dækningsområdet nærmere
skulle bestemmes, idet Gramex gjorde gældende, at udgangspunktet
er det faktiske indbyggertal i den eller de kommuner, for hvilke
nærradioen har sendetilladelse ("sendeområdet"), mens lokalradioerne
gjorde gældende, at det dækningsområde, der er grundlaget for
beregning af det vederlag, som lokalradioerne skal erlægge til
Gramex for offentlig fremførelse af fonogrammer, udgøres af det
faktiske antal lyttere.

Denne tvist blev afgjort ved nævnets kendelse af 23. juni 1988,
hvor nævnet fastlagde dækningsområdet for de af sagen omfattede

syv lokalradioer. I begrundelsen for afgørelsen anførte nævnet bl.a.:

"Det afgørende for vederlagskravets beregning er omfanget af anvendelsen og fremførelsen af fonogrammerne, uden at det deri indgår, hvor mange der faktisk modtager udsendelsen.

En lokalradio må som udgangspunkt antages at henvende sig til befolkningen i det område, for hvilket den har sendetilladelse, og dens dækningsområde må derfor som udgangspunkt ansættes til indbyggertallet i dette område. Der kan imidlertid forekomme tilfælde, hvor en sådan opgørelse ikke vil forekomme rimelig. Eksempelvis kan der være tilfælde, hvor lokalradioens sendestyrke ikke tillader en tilfredsstillende dækning af hele sendeområdet - eller omvendt rækker langt derudover, og der kan tænkes tilfælde, hvor en lokalradio har en holdning - religiøs, politisk eller af anden art - der medfører, at den af denne grund kun kan tænkes at have interesse for en begrænset del af sendeområdets indbyggere. Det er med henblik på sådanne mere principielle vurderinger, at det i nævnets kendelse af 10. april 1987 er udtalt, at der ved beregningen af dækningsgrundlaget skal lægges vægt på det befolkningstal, som den pågældende radio efter alt foreliggende må antages at blive aflyttet af. Det har derimod ikke været tanken med denne passus, at der skulle lægges vægt på lokalradioens faktiske lyttertal, heller ikke selv om dette begreb kunne defineres og måles på forsvarlig vis."

For lokalradioer med sendetilladelse i Københavns og/eller Frederiksberg kommuner fastsættes dækningsområdet efter Gramex' faste praksis, som er tiltrådt af Tvangslicensnævnet i adskillige sager, som udgangspunkt til 280.000 indbyggere svarende til halvdelen af de to kommuners samlede indbyggertal.

Påstande

Gramex har over for Radio Energy Lyngby nedlagt påstand om, at dennes dækningsområde fastsættes til 49.600 indbyggere svarende til antallet af indbyggere i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Radio Energy Lyngby har principalt nedlagt påstand om, at dækningsområdet fastsættes til 10.000 indbyggere. Subsidiært har radioen påstået dækningsområdet fastsat til et antal indbyggere, der er større end 10.000, men mindre end 49.600.

Over for Radio Energy København har Gramex nedlagt påstand om, at dækningsområdet fastsættes til 280.000 indbyggere svarende til, hvad der som foran anført er udgangspunktet for lokalradioer med sendetilladelse i Københavns og/eller Frederiksberg kommuner.

Radio Energy København har ligesom Radio Energy Lyngby principalt nedlagt påstand om, at dækningsområdet fastsættes til 10.000 indbyggere. Subsidiært har radioen påstået dækningsområdet fastsat til et antal indbyggere, der er større end 10.000, men mindre end 280.000.

Gramex har nedlagt påstand om, at kendelsen over for Radio Energy Lyngby tillægges virkning fra den 1. januar 1992 og over for Radio Energy København fra den 1. april 1992, subsidiært - over for begge radioer - fra tidspunktet for sagens indbringelse for nævnet.

Radio Energy Lyngby og Radio Energy København har for det tilfælde, at deres principale påstande ikke tages til følge, nedlagt påstand om, at kendelsen først tillægges virkning fra tidspunktet for dens afsigelse.

Særligt vedrørende Radio Energy Lyngby

Radio Energy Lyngby har sendetilladelse i Lyngby-Taarbæk Kommune og startede sin udsendelsesvirksomhed i 1987. Sendetiden var oprindeligt beskeden, men er successivt forøget, således at den i dag er 37 timer pr. uge. Målgruppen er studerende ved Danmarks Tekniske Universitet (DTU) (tidligere Danmarks Tekniske Højskole, DTH) og Danmarks Ingeniør Akademi (DIA). Der sendes fra lokaler på DTU, som er stillet til rådighed af studenterorganisationen Polyteknisk Forening. Udsendelserne produceres i alt væsent-

ligt af ulønnede ingeniørstuderende.

Radioen drives af en forening ved navn Radio Energy, der har hjemsted i Lyngby-Taarbæk Kommune. Om foreningens formål hedder det i vedtægternes § 2:

"Stk. 1. Foreningens formål er at drive lokalradiovirksomhed med henblik på at forbedre kommunikationen på DTH/DIA. Dels mellem de studerende på DTH/DIA og dels mellem miljøet på DTH/DIA og det lokale samfund.

Stk. 2. Foreningens formål er endvidere at lave informerende og underholdende radioprogrammer, samt at tilgodese at alle har mulighed for at lære radiomediet at kende og sluttelig at tilgodese nye ideer og initiativer på radioområdet."

Af vedtægternes § 3, stk. 2, fremgår, at medlemsberettigede er personer, som er eller har været studerende eller ansatte ved DTU eller DIA.

Med hensyn til karakteren af radioens udsendelser kan henvises til det nedenfor citerede fra Radio Energy Københavns programplaner, som efter det oplyste i det væsentlige også gælder for Radio Energy Lyngby.

Af en oversigt over årsregnskaberne for 1987-91 fremgår, at radioens indtægter hovedsagelig hidrørte fra tilskud fra Lokalradiofonden, tilskud fra andre fonde samt sponsorindtægter. Der er i 1992 indgået en samarbejdsaftale mellem radioen og DTU/DIA, hvorefter læreanstalterne yder et årligt tilskud til radioen mod at denne påtager sig at bringe et ugentligt magasinprogram og almindelige service- og informationsmeddelelser af relevans for læreanstalternes studerende og ansatte. Radioen har i årene 1992-94 også haft indtægter fra reklamer for virksomheder m.v.

I en § 47-erklæring til Gramex af 1. juli 1987 angav radioen dækningsområdet til 49.000 indbyggere og fonogramforbruget til ca. 50 %.

Ved skrivelse af 7. august 1990 rettede Radio Energy Lyngby henvendelse til Gramex med anmodning om, at dækningsområdet blev nedsat til 8.000 personer ca. svarende til antallet af studerende ved DTU og DIA, som var radioens målgruppe. Gramex afviste anmodningen ved skrivelse af 25. september 1990 med henvisning til, at radioens musikanvendelse var på mere end 50 % af sendetiden.

I en § 47-erklæring af 6. februar 1991 er den ugentlige sendetid angivet til 28 timer med et fonogramforbrug på 25 timer.

Ved skrivelse af 11. februar 1992 til Gramex meddelte Radio Energy Lyngby, at man alene kunne anerkende et dækningsgrundlag på 10.000 personer, og at man fremover ville afregne i forhold hertil. Gramex afviste ved skrivelse af 17. februar 1992 på ny at anerkende en nedsættelse af dækningsgrundlaget, idet man bl.a. henviste til, at det senest modtagne materiale viste en musikanandel på mellem 75 % og 85 %.

Yderligere korrespondance om spørgsmålet førte ikke til noget resultat.

I en erklæring af 30. maj 1992 angav Radio Energy Lyngby en ugentlig sendetid på 34,5 timer med et fonogramforbrug på ca. 22,5 timer svarende til ca. 65 %.

Ved en kontrolaflytning af Radio Energy Lyngby's udsendelser torsdag den 24. marts 1994 kl. 17.00 - 17.30 og kl. 18.30 - 24.00 og fredag den 25. marts 1994 kl. 6.00 - 8.30 har Gramex opgjort det samlede fonogramforbrug til 86 % og det samlede nyhedsstof til 4 %. Der er ikke foretaget selvstændig registrering af f.eks. præsentation af programmerne. Det opgjorte fonogramforbrug omfatter tilfælde, hvor der tales hen over musik, såkaldt "voice-over".

I overensstemmelse med det i skrivelsen af 11. februar 1992 anførte har radioen siden 1. januar 1992 alene afregnet på grundlag af et dækningsområde på 10.000 personer.

Særligt vedrørende Radio Energy København

Radio Energy København fik pr. 1. april 1992 sendetilladelse i Københavns Kommune og startede sin udsendelsesvirksomhed den 13. april 1992. Sendetiden var oprindeligt 12 timer pr. uge, men er nu øget til 37 timer pr. uge. Målgruppen er ingeniørstuderende med bopæl i København. Udsendelserne produceres i alt væsentligt af ulønnede studerende. Radioen sender på en frekvens, som deles med Universitetsradioen og Radio CBB (Handels-højskolens radio), den såkaldte "uddannelsesfrekvens".

Det bemærkes, at Tvangslicensnævnet samtidig med nærværende sager har behandlet sager om fastlæggelse af dækningsområdet for henholdsvis Universitetsradioen og Radio CBB.

Radio Energy København drives af en selvstændig forening af samme navn. Vedrørende foreningens formål hedder det i vedtægternes § 2:

"Foreningens formål er dels at drive lokalradiovirksomhed med henblik på at skabe mulighed for at studerende med tilknytning til DTH-miljøet kan lære at formidle fagligt stof på en ikke-teknisk måde. Dvs. at skabe mulighed for at Ingeniørfaget og ingeniørstudentermiljøet nedbryder de kommunikationsmæssige barrierer, som kan skabe fordomme.

Foreningens formål er endvidere at skabe en dialog igennem radiomediet, og således at profilere de ingeniørstuderendes interesser, via oplysning og underholdende udsendelser.

Desuden er det radioens formål at undgå at ingeniørstuderendes verden indskrænkes til kun at omhandle det fagdidaktiske."

Af vedtægternes § 3, stk. 2, fremgår, at medlemsberettigede er personer, som er eller har været studerende eller ansatte ved en højere læreanstalt.

I en redegørelse for Radio Energy København's programplaner

hedder det:

"Formål: Informations-/serviceradio som er målrettet mod ingeniørstuderende, mht. musik, informationer fra og arrangementer ved Danmarks Tekniske Højskole & Danmarks Ingeniørakademi.

Intern oplysningsvirksomhed på tværs af de forskellige studiemiljøer. Dvs. oplysninger om aktiviteter, studieforhold, arrangementer, debats og forskningsprojekter mv. og dermed via oplysninger medvirke til at nedbryde nogle af de fordomme man internt i studiemiljøerne kan have over for andre/anderledes studerende på andre retninger.

Vi vil i tilknytning til udsendelserne tilbyde lytterne en mere direkte dialog med f.eks. forskere, studerende og lignende, gennem åbne microfoner og vi forestiller os at debatprogrammer om forskning og reportager om de forskellige DTH-institutter vil have almen interesse for de ingeniørstuderende.

Målgruppe: Ingeniørstuderende ved Danmarks Tekniske Højskole, Danmarks Ingeniørakademi.

Programtype: Så alsidigt som muligt. Vi forestiller os en afveksling med

- * 65 % - Rock-musik til at fange interessen og gøre seriøst stof mere "spiseligt"
- * 20 % - Informationsprogram, hovedsagligt vedr. undervisning, studiesteder, studieforhold, forskning m.v.
- * 10 % - Reportager, reportageprogrammer med interviews & beskrivelser af de forskelligartede uddannelsessteder f.eks. Institutprofil, forskningsprogrammer mv.
- * 5 % - Fremmedsprogede udsendelser, hvor udenlandske studerende har mulighed for at bruge radiomediet, og samarbejde med danske studerende om afvikling af et program.

Vi sigter på at indslagene skal opfylde radioens formål og produceres af frivillige, der vil arbejde for dette formål på et seriøst plan."

Der er ikke for nævnet forelagt nærmere oplysninger om Radio Energy København's økonomiske forhold.

Efter at radioen havde rettet henvendelse til Gramex, redegjorde denne i en skrivelse af 13. maj 1992 for udgangspunktet for fastsættelsen af dækningsområdet for radioer med sendetilladelse i København og for mulighederne for at opnå nedsættelse af dækningsområdet. Gramex foreslog, at radioens dækningsområde blev fastsat til 100.000 indbyggere under forudsætning bl.a. af, at fonogramanvendelsen ikke oversteg 50 % af sendetiden.

Ved skrivelse af 31. maj 1992 meddelte Radio Energy København, at man under hensyn til, at målgruppen var ingeniørstuderende med bopæl i København, anslået til ca. 5.000 personer, alene var villig til at betale for et dækningsgrundlag på 10.000 personer. I en vedlagt § 47-erklæring var sendetiden angivet til 12 timer pr. uge med et fonogramforbrug på 7 timer.

Ved skrivelse af 9. juni 1992 tilkendegav Gramex, at der, da fonogramforbruget efter det oplyste udgjorde knap 60 %, ikke var grundlag for nedsættelse af betalingsgrundlaget.

Efterfølgende drøftelser og korrespondance førte heller ikke til enighed om fastlæggelsen af dækningsområdet.

Gramex har foretaget kontrolaflytning af Radio Energy København's udsendelser den 21. februar 1994 kl. 7.30 - 8.30 og kl. 17.30 - 18.30. For den første udsendelse er fonogramforbruget opgjort til 81 %, nyheder for studerende til 3 % og almene nyheder til 7 %. For den anden udsendelse er de tilsvarende tal 78 %, 1 % og 11 %. Opgørelsen er i øvrigt foretaget efter samme principper som anført foran vedrørende kontrolaflytning af Radio Energy Lyngby.

I overensstemmelse med det i skrivelsen af 31. maj 1992 anførte har Radio Energy København siden udsendelsesvirksomhedens begyndelse i april 1992 alene afregnet på grundlag af et dækningsområde på 10.000 personer.

Forklaringer

Der er under den mundtlige forhandling afgivet forklaring af Lars Rikart Jensen, der er stationsleder for Radio Energy Lyngby, og af Lotte Kristensen, der er bestyrelsesformand i Radio Energy København.

Lars Rikart Jensen har bl.a. forklaret, at tilskud fra Lokalradiofonden nu helt er bortfaldet. Efter en ny ordning kan der opnås støtte fra Tipspuljen, og Radio Energy Lyngby regner med, at man herfra fremover vil kunne opnå en årlig støtte på ca. 200.000 kr. på betingelse af, at man ophører med at bringe reklamer. Han regner med, at tilskuddet fra DTU/DIA fremover vil være af nogenlunde samme størrelse. Hvis dækningsområderne fastsættes som påstået af Gramex, vil Radio Energy Lyngby skulle betale 40 - 50.000 kr. årligt til Gramex og Radio Energy København ca. 175.000 kr. årligt. Den ved Gramex' kontrolaflytning af Radio Energy Lyngby opgjorte musikandel på 86 % er noget højere end normalt, hvilket bl.a. hænger sammen med, at man de pågældende dage måtte undvære nogle programmedarbejdere. Han vil anslå, at fonogramforbruget gennemsnitligt er på ca. 75 % inkl. "voice-over". Ikke alene nyhedsudsendelserne m.v., men også den anvendte musik, er målrettet mod de studerende. Der er fortrinsvis tale om "modern rock". Ifølge forskellige undersøgelser aflyttes de to radioer tilsammen inden for en uge af ca. 4.500 ingeniørstuderende og ca. 36.000 andre personer. Radioerne aflyttes dagligt af ca. 2.000 ingeniørstuderende og samlet af ca. 9.000 personer.

Lotte Kristensen har bl.a. forklaret, at Radio Energy København har langt færre medarbejdere end Radio Energy Lyngby, men selv producerer alle udsendelser. Hun vil anslå, at musikanvendelsen er på ca. 75 %. Gramex kontrolaflytning svarer nogenlunde hertil

bortset fra, at man har medregnet "voice-over".

Parternes procedure

Gramex har anført, at dækningsområdet for budskabsradioer normalt nedsættes til halvdelen af indbyggertallet i sendeområdet. For at en lokalradio kan anerkendes som budskabsradio, må efter fast praksis to betingelser være opfyldt: For det første skal programmerne, når bortses fra fonogramanvendelsen, klart være rettet mod en bestemt og veldefineret målgruppe. For det andet skal fonogramanvendelsen udgøre mindre end 50 % af sendetiden. Denne praksis er tiltrådt af Tvangslicensnævnet i kendelsen af 20. marts 1991 i sag nr. 43, Lokalradioen Linie 1 mod Gramex. Sagen angik en ungdomsradio, men der er i relation til spørgsmålet om nedsættelse af dækningsområdet ingen relevant forskel mellem en sådan radio og en radio, hvis målgruppe er studerende ved en højere læreanstalt. Gramex anerkender, at en uddannelsesradio efter sin karakter kan opnå status som budskabsradio, men de almindelige betingelser herfor må være opfyldt, herunder betingelsen om, at fonogramanvendelsen ikke må overstige 50 % af sendetiden. Denne betingelse er såvel velbegrundet som rimelig. En moderat musikanvendelse indikerer, at radioen anvender sin sendetid til at formidle sine budskaber til målgruppen, således at musikken alene fungerer som bindeled mellem budskabsprogrammerne. Hvis fonogramanvendelsen overstiger halvdelen af sendetiden, afkræftes formodningen om, at budskaberne er det væsentlige. Betingelsen om, at fonogramanvendelsen ikke må overstige 50 % af sendetiden, håndhæves også over for bydelsradioer.

I de foreliggende sager er det ubestridt, at de to uddannelsesradioers fonogramforbrug væsentligt overstiger 50 % af sendetiden, og radioerne kan allerede af denne grund ikke gøre krav på, at deres dækningsområder nedsættes i forhold til det, der er det normale for lokalradioer med sendetilladelse i de pågældende kommuner. Det må lægges til grund, at fonogramanvendelsen er så høj som ca. 75 %, hvilket kan sammenholdes med, at det gennemsnitlige fonogramforbrug for lokalradioer er ca. 60 %. Det er ikke nødvendigt at tage stilling til, om radioernes ny-

hedsudsendelser m.v. isoleret set opfylder det krav om målrettethed, som må stilles til en budskabsradio. Det afgørende er, at ingen af de synspunkter, der er fremført af de to radioer, kan begrunde, at der bortses fra betingelsen om et fonogramforbrug på maksimalt 50 % af sendetiden og på denne måde indrømmes disse radioer en særstilling. Det kan navnlig ikke anerkendes, at selve fonogramanvendelsen kan være målrettet på en måde, der er relevant for spørgsmålet om nedsættelse af betalingsgrundlaget. Der kan efter nævnets praksis heller ikke lægges vægt på radioernes indtægtsforhold. Henvisningen til forholdene i Norge kan ikke tillægges betydning, bl.a. fordi den påberåbte norske begrænsningsregel ikke er speciel for uddannelsesradioer, men gælder til fordel for alle små lokalradioer. Der er således tale om en vederlagsordning, som generelt afviger fra den danske.

Det forhold, at Universitetsradioen også i en periode efter, at den havde fået sendetilladelse i Københavns Kommune, alene afregnede efter et dækningsområde på 50.000 indbyggere, kan ikke påberåbes af de indklagede radioer, allerede fordi der ikke forelå nogen aftale herom mellem Universitetsradioen og Gramex.

Radio Energy Lyngby og Radio Energy København har anført, at de ikke bestrider, at deres fonogramanvendelse i gennemsnit udgør ca. 75 % af sendetiden. Et musikforbrug på mere end 50 % er imidlertid nødvendigt for at fastholde radioernes målgruppe, de ingeniørstuderende, og er således nødvendigt for, at de i det hele taget kan opfylde deres funktion som uddannelsesradioer med hensyn til informations- og servicemeddelelser m.v. til de studerende. Radioerne kan ikke anses for budskabsradioer i sædvanlig forstand, da de ikke har et overordnet budskab eller en overordnet holdning. De tilhører som uddannelsesradioer en særlig kategori af lokalradioer og er karakteriseret ved, at de har en meget præcist afgrænset målgruppe og i alle henseender, herunder med hensyn til arten af den anvendte musik, retter deres udsendelser mod denne målgruppe. Dækningsområdet bør på denne baggrund fastlægges med udgangspunkt i antallet af ingeniørstuderende, som er bosat i de respektive sendeområder, idet man dog er indforstået med et vist tillæg bl.a. under hensyn

til, at udsendelserne også kan have interesse for ansatte ved DTU og DIA. Musikforbruget i procent er ikke egnet som målestok for, i hvilket omfang en radio er målrettet. Dette støttes af en under sagen fremlagt udtalelse af 29. januar 1993, der er afgivet af medieforskeren Jens Rom Jensen til Universitetsradioen. At de to radioers intentioner med hensyn til målretning faktisk er opfyldt, fremgår af lytterundersøgelser, som viser, at de aflyttes af en meget stor del af de ingeniørstuderende, men kun af en lille procentdel af den øvrige befolkning.

Den af Gramex håndhævede regel om, at fonogramanvendelsen ikke må udgøre mere end 50 % af sendetiden, er i hvert fald ikke rimelig i forhold til uddannelsesradioer, og rimeligheden af den fastsatte overgrænse for musikanvendelsen må også generelt betvivles. Der kan i denne forbindelse henvises til forholdene i Norge. Her gælder ved beregningen af vederlaget en begrænsningsklausul, således at vederlaget ikke kan overstige en vis procentdel af radioens indtægter (eller udgifter, hvis disse er større). Denne begrænsningsklausul kan påberåbes, blot forbruget af beskyttede fonogrammer ikke overstiger 50 % af sendetiden, hvilket normalt vil svare til, at det samlede fonogramforbrug ikke må overstige 75 % af sendetiden. På tilsvarende måde burde Gramex anerkende, at dækningsområdet kan nedsættes, selv om det samlede fonogramforbrug udgør op til 75 % af sendetiden, når radioen i øvrigt har en klart afgrænset målgruppe, således som det er tilfældet for uddannelsesradioerne.

Det bør endelig også indgå i vurderingen, at Gramex i årene forud for 1992 accepterede, at Universitetsradioen, der har sendetilladelse i København, alene betalte for et dækningsområde på 50.000 personer. For Radio Energy København var det, da man påbegyndte sin udsendelsesvirksomhed, en forudsætning, at man kunne opnå en tilsvarende ordning.

Tvangslicensnævnets bemærkninger

Det følger af nævnets kendelse af 23. juni 1988, at en lokal-radios dækningsområde som udgangspunkt er antallet af indbyggere

i den kommune, for hvilken radioen har sendetilladelse, idet der dog i forhold hertil kan blive tale om nedsættelse af dækningsområdet bl.a. i tilfælde, hvor radioens udsendelser er rettet mod og kun kan tænkes at have interesse for en snævrere afgrænset befolkningsgruppe end befolkningen i sendeområdet i almindelighed. Med udgangspunkt heri har Gramex fulgt en praksis, hvorefter nedsættelse af dækningsområdet ikke alene er betinget af, at udsendelserne bortset fra fonogramanvendelsen klart er rettet mod en bestemt og velafgrænset målgruppe, men tillige er betinget af, at fonogramanvendelsen - den samlede fonogramanvendelse og ikke alene anvendelsen af beskyttede fonogrammer - gennemsnitligt ikke udgør mere end 50 % af den samlede sendetid. Nævnet finder, at denne praksis er sagligt og rimeligt begrundet, og kan således - som det også fremgår af nævnets kendelse af 20. marts 1991 i sagen vedrørende Lokalradioen Linie 1 - tiltræde, at den nævnte overgrænse for fonogramanvendelsen lægges til grund i hvert fald som udgangspunkt.

De indklagede lokalradioer er i nogen grad særegne derved, at deres angivne målgruppe - studerende, eventuelt tillige ansatte, ved Danmarks Tekniske Universitet og Danmarks Ingeniør Akademi - er meget præcist afgrænset. Nævnet finder heller ikke grundlag for at betvivle, at radioerne tilstræber, at alle udsendelser er rettet mod denne målgruppe. Nævnet finder imidlertid ikke, at disse forhold kan begrunde, at der helt bortses fra den sædvanlige overgrænse for omfanget af fonogramanvendelsen. I denne forbindelse skal særlig fremhæves, at det forhold, at også selve fonogramanvendelsen er målrettet, ikke kan anføres til støtte for et sådant resultat, idet det samme i mere eller mindre udpræget grad gælder for mange lokalradioer. Ved fastsættelsen af det vederlag, der skal betales til Gramex, kan der efter nævnets praksis ikke lægges vægt på radioernes indtægtsforhold, ligesom nævnet ikke finder at kunne lægge vægt på den omstændighed, at radioerne gennem deres informations- og servicemeddelelser utvivlsomt varetager en nyttig funktion set ud fra læreanstaltens og målgruppens synsvinkel.

På baggrund af det anførte, og da det må lægges til grund, at

radioernes fonogramforbrug i gennemsnit væsentligt overstiger 50 % af sendetiden, finder nævnet, at der ikke foreligger tilstrækkeligt grundlag for at nedsætte radioernes dækningsområder. Forholdene omkring Universitetsradioen kan ikke begrunde et andet resultat. I overensstemmelse med Gramex' påstande fastsættes dækningsområdet for Radio Energy Lyngby herefter til 49.600 indbyggere og dækningsområdet for Radio Energy København til 280.000 indbyggere.

For så vidt angår Radio Energy Lyngby finder nævnet, at dette betalingsgrundlag som påstået af Gramex bør gælde fra den 1. januar 1992.

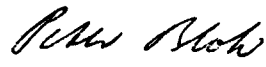
For så vidt angår Radio Energy København finder nævnet ikke at kunne bortse fra, at radioen, da beslutningen om at påbegynde udsendelsesvirksomheden blev truffet, med nogen ret kan have haft den opfattelse, at man kunne opnå en ordening, hvorefter dækningsområdet blev fastsat i samme størrelsesorden som det, på grundlag af hvilket Universitetsradioen hidtil havde afregnet til Gramex. Under hensyn bl.a. hertil finder nævnet, at dækningsområdet for denne radio bør fastsættes til 50.000 indbyggere for perioden fra den 1. april 1992 til den 31. december 1994, således at afregning på grundlag af et dækningsområde på 280.000 indbyggere først skal ske fra den 1. januar 1995.

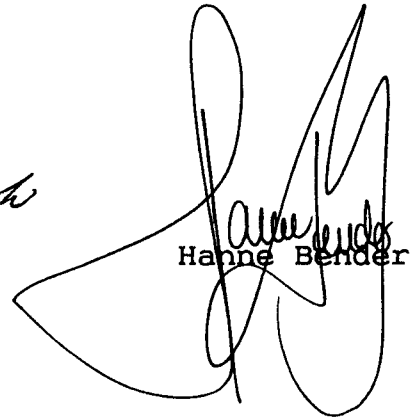
Thi bestemmes:

De indklagede lokalradioer, Radio Energy (Radio Energy Lyngby) og Radio Energy København, skal anerkende, at det vederlag, de i henhold til ophavsretslovens § 47 skal betale til klageren, Gramex, skal beregnes for Radio Energy (Radio Energy Lyngby) på grundlag af et dækningsområde på 49.600 indbyggere med virkning fra den 1. januar 1992, og for Radio Energy København for perioden fra den 1. april 1992 til den 31. december 1994 på grundlag

af et dækningsområde på 50.000 indbyggere og for tiden efter den 1. januar 1995 på grundlag af et dækningsområde på 280.000 indbyggere.

Asger Thylstrup

Peter Blok

Hanne Bender